

Fadermord eller naturlig utvikling?

På forsiden av katalogen til årets skulpturbiennale figurerer Gustav Vigeland med et stort hull i ansiktet, nøyaktig plassert slik at syn, lukt og språk er tatt fra ham. Er dette et uttrykk for at vår tids generasjon av skulptører har begått det endelige fadermordet?

av Lars Elton

KUNST

«Kunsten tilhører den som ser den – Norsk skulpturbiennale 2015»

Vigeland-museet, Oslo

Til 31. januar 2016

Det ligger en grunnleggende sjenerøsitet i det at museet som rommer arven etter vår største skulptør, Gustav Vigeland, er vertskap for Norsk skulpturbiennale. Det er også en sterk symbolikk i det at Vigeland, som utviklet seg til å bli vår mest klassisk orienterte skulptør, nå er omgitt av et vell av ulike uttrykk som inneholder alt mulig – bortsett fra det uttrykket Vigeland sto for selv. Det finnes flere klassisk orienterte billedhuggere i Norge, men de glimrer med sitt fravær på skulpturbiennalen. Det kan sees som en svakhet og unnlåtelsessynd. Men det som er sikkert er at det tredimensjonale kunstfeltet er inne i en interessant utvikling. Vi kan konstatere at feltet for lengst har passert stadiet for fadermord.

Det som derimot krystalliserer seg som en vesentlig trend i tida og utfordring ved denne biennalen er formulert av kurator Anne Szefer Karlsen på denne måten: «Skulpturbiennalen 2015 stiller spørsmål om det tredimensjonale kunstuttrykket er i ferd med å forandres på en grunnleggende måte i og med (at) vårt eget forhold til rom og bilde er i endring. Betegnende for utvalget av verker er nemlig at vårt forhold til skjermkulturer trer tydelig fram.»

LES OGSÅ: [Byen er stor nok for dem begge](#)

Det er ingen tvil om at vårt forhold til skjermer, enten det er storskjermen på stadion, TV-en i stuen, dataskjermen på jobben, mobilskjermen i hånden eller tastaturskjermen på kortterminalen eller parkeringsautomaten, har forandret vårt forhold til hvordan vi opplever verden. Det er ikke uvanlig å se to mennesker sitte ved siden av hverandre stirrende på hver sin skjerm uten å utveksle et ord. Vår bruk av skjermer i enhver situasjon er et bilde på teknologiens dominerende plass i vår kultur. At skjermene også har forandret vår måte å forholde oss til kunst er en annen ting. Satt på spissen er det dette som er kuratorens poeng, at mange er i ferd med å miste interessen for kunstverket/virkeligheten og kun forholder seg til kunsten gjennom bilder og/eller informasjon på en skjerm.

Det er nesten ingen skjermer i årets skulpturbiennale. Akkurat det er et interessant poeng når kurator er så opptatt av problemet. Og det er unektelig svært illustrerende når du (kanskje) oppdager det ene tilfellet der problemet

demonstreres med all mulig tydelighet: Tarje Eikanger Gullaksen viser filmen «Objects in the mirror are as they appear» med scener fra Clive House, et hus i Kolkata (tidligere Calcutta) som er okkupert av fattige. Filmen har Gullaksen fått et kvinnelig, indisk filmteam til å lage, så hans egentlige bidrag til skulpturbiennalen er benken du sitter på for å se filmen. Det er en avstøpning av trebenken du ser i filmen, en superrealistisk skulptur som er så naturtro at du kan sitte lenge på den uten å oppdage at den er støpt i bronse.

Det er mange interessante verk på biennalen. I sin omgang med motorsag former Gunvor Nervold Antonsen trekubber med maskulin kraft. I utstillingen inngår de i en installasjon som domineres av en svær tekstil (behøver jeg si «feminint»?) der kubbenes form repeteres. Tittelen er «Repetisjoner av et stille rom», og i blandingen av finstemt taktilitet og skulpturell grovhet oppstår et meditasjonsrom som for eksempel kan minne oss på at livet er en balansegang mellom ulike ønsker og hensyn. Uansett – det blir ikke mye stillhet hvis stablene av kubber skulle tippe over.

Følg Dagsavisen på [Twitter](#) og [Facebook](#)!

Biennalens største verk er også et tekstil. Marius Engh bygger sitt store gulvteppe over filmatiske og politiske konnotasjoner som kan virke ubehagelig for dem som kjenner lenken til Pasolinis film. For de fleste andre er rekonstruksjonen av teppet, som bare oppleves i fragmenter i filmen, bare lekker. I samme rom henger et annet tekstilverk som er mer direkte og ubehagelig vakkert: Runa Carlsens «Flesh» er blodrødt rennende, samtidig som det forholder seg med finstemt subtilitet til veggfargen i museets eventyrsal. Strukturen i hennes nylontrådvev minner fjernt om Danuta Haremskas organiske trådsulptur, som er flettet med røttene til en 50 år gammel daddelpalme som utgangspunkt. Da palmen døde ga den opphav til en ny idé.

Den tekstile følelsen finnes også i de mykt bølgende betongskulpturer med malte stripemønstre i duse silikatfarger i Monolittsalen. Steffen Håndlykken og Ingrid Lønningdal har montert dem på grove stativ av tre som dels strekkes over Vigelands (skjøre) gipsskulpturer. Skulpturene ligner forbausende på tekstiler, men de er støpt i betong på glassfiberarmert duk. Dette er illusjonisme på et høyt plan. Likeledes bruker Toril Johannessen optiske illusjoner i sine tekstiler, som i volum overgår Enghs teppe. Også hos henne er det mange konnotasjoner av politisk, økonomisk, sosial og geografisk betydning, men det er like mye den fysiske installasjonen som imponerer.

LES OGSÅ: [Kampen om Sinnataggen er ikke over](#)

Det blir nødvendigvis mange nevnt, ingen glemt i anmeldelser av kollektive utstillinger. Men jeg kommer ikke utenom noen til. Nils Olav Bøes todelte

projeksjon av en filmet modellverden forestillende Dubai har sterk fascinasjonskraft. Den presenteres i samme rom som Mikkel Wettres modeller av kirketårn som så vidt er synlig gjennom et raster basert på et mønster fra japanske kimonoer. Like fascinerende, men på en helt annen måte er Josefine Lyches installasjon i samme sal, der fargespekteret får glitre gjennom ulike geometriske former. Pernille Rosfjord er kanskje den som nærmer seg klassisk skulpturproblematikk mest. Hennes kubestrukturer refererer til dataspillet «Minecraft». Og ute i borggården har Suvi Nieminen presset sine gummiskulpturer inn i en av buegangene som omkranser det vakre rommet. Det er bare ett av mange uttrykk for at skulpturarven etter Gustav Vigeland har atskillig sprengkraft.